Ч. 219 (13.764). Львів, неділя 19. серпня 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічне 15·00 „
Піврічне 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Між посвареними б. союзниками.

ВІДЕНЬ, 17. 8. ПАТ. Новоіменованого посла німецької республики при австрійському уряді ф. Папена приняв учора президент Австрії Міклас, якому зложив повновласні документи. З того приводу оголошено офіціяльний документ, який стверджує тільки, що виголошено сердечні промови.

ПАРИЖ, 17. 8. ПАТ. Повідомляючи про зложення Папеном повновласних документів, кореспондент агенції Аваса у Відні звертає увагу на ріжниці в стилі між промовою Папена і відповідю през. Мікласа. Коли Папен підкреслив передовсім спільні звязки крови та історії, президент Міклас обмежився підкресленням спільного дорібку Австрії та Німеччини в мовній і культурній ділянці. З другого боку в промові президента находиться зворот „наші дві держави“ і то повторений кілька разів, коли Папен послугувався висловом „наші два краї“, що має більш реґіональне значіння. Промови не були оголошені офіціяльно, тільки закомунікованi пресі.

Румуни викидають меншинних учителів.

„Наша Реч“ пише про причини, що спонукали румунське міністерство освіти поставити меншинних учителів до іспитів, щоби ствердити, чи надаються до навчання. Причина в тому, що студенти, які покінчили університети або нормальні школи, домагаються хліба, домагаються, щоби їх десь приміщено. Багато професорів і вчителів займають по кілька катедр у ріжних школах. Вони заробляють по 25—30 тисяч леїв місячно, а коли чоловік і жінка мають посади, то й 50 до 60 тисяч. Багато з них такі перетяжені службою, що навіть не приходять на години. Якби прикладено закон до тих ґешефтярів, то відразу звільнилосяб кілька тисяч катедр. Але всі вони мають протекції, тому волос з голови їм не спаде. Щоби задоволити безробітних і не рушити протекційників, назначено іспити для меншинних учителів.

Співробітник згаданої ґазети мав розмову з високим урядовцем міністерства освіти, який сказав: Визначення іспитів для учителів початкових і середніх шкіл на 12-го серпня є уступкою для безробітних, що жадали чистки меншинних учителів, під покришкою, що вони не знають румунської мови. Це домагання піддержали поважні особи. Вони думали, що краще вдоволити безробітних на рахунок меншинних, ніж на власний, це значить тих, що займають по кілька місць. І так іспити назначено.

Дальше заявив той самий урядовець, що які і не булиб справедливі іспитові комісії, жертви мусять бути, бо треба увільнити деяке число місць для молодих безробітних. Та з другого боку хочби іспити дати й найгірші результати, безробітних і так не можна буде примістити. Вони й дальше будуть домагатися стосування закону, що ніхто не сміє мати більше як одно платне державне місце. Колиб приклали цей закон, не треба було іспитів, бо всі малиб місце.

З цього видно, що меншинних учителів треба позбавити хліба не на те, щоби примістити безробітних румунів, але на те, щоби протекційники могли добре заробляти, маючи по кілька катедр.

Перед великими подіями
на Далекому Сході.

Далекий Схід находиться в передодні великих подій. Японського посла в Китаю Аріоші нагло відкликано. Його місце займе представник міністерства війни.

Із Шангаю повідомляють, що предсідник манджурської делеґації до переговорів у справі продажі східно-китайської залізниці Огаші покинув Токіо. Цей виїзд уважають за зірвання переговорів зі Совітами.

Із Харбіну повідомляють: Серед деяких кол на Далекому Сході велике враження викликала промова совітського віцедиректора північно-манджурської залізниці до урядовців. Він заявив, що Совіти не думають позбутися дешево тої залізниці. Якби Японія чи там Манджурія схотіла заняти її нелеґально, то Совітська Росія є досить озброєна, щоби оборонити цю залізницю, будучи при цьому певною збройної допомоги третьої держави.

Відбирають збіже для держави

Як повідомляють з Москви, рада народніх комісарів рішила притягнути поодинокі рільні господарства, не обняті плянами засівів, також до постачання збіжа державі. Норми достави з гектара на 50 прц. вищі, ніж норми для колективних господарств, що мають платити. Одночасно знесено звільнення управних просторів, що осягнули понад 100 прц. наказаного постачання. Половину надвишок мають дати до державних маґазинів.

Щадять коштом меншин.

Румунська рада міністрів у Букарешті вислухала звіту премієра з його поїздки до Парижа в справі нових договорів із заграничними вірителями. Маючи спеціяльні повновласти, ухвалила рада міністрів декрети, що торкаються ревізії іменованих державних урядників від 1932 р. до тепер. Розуміється, декрети вимірені проти меншинних урядовців. Урядовці, що походять із меншинного населення, тягнули 15 літ державний віз, а тепер як Румунія зафабрикувала вже своїх урядовців, переводиться ревізію іменувань. Ясно, що безробітним румунам хтось мусить зробити місце! Та чи саме цей спосіб ощадности зможе врятувати Румунію, покаже будучність.

НА ПЕРЕДОДНІ НІМЕЦЬКИХ ВИБОРІВ.

Які цілі має плебісцит за Гітлером і яких арґументів уживає виборча аґітація?

Львів, 17. серпня 1934.

19. серпня ц. р. відбудеться у Німеччині всенародній плебісцит у справі передачі верховної влади в руки Адольфа Гітлера. Цей акт — це радше велика манiфестація значіння морального, а з правного боку — це леґалізація істнуючого стану річи. Голосуючі вкидатимуть до виборчої урни карточки, на яких видрукований повний текст короткого закону про обеднання в руках Адольфа Гітлера становищ державного канцлера і президента републики, з титулом „канцлер і провідник“ („Фірер“). Внизу картки вписаний запит: чи даний громадянин погоджується з тим законом, — так або ні.

Хоча, як сказано, це голосування чисто формального характеру, а проте аґітація виборча йде в Німеччині повною силою. Методи, якими ця аґітація послугується, вказують теж на ті моральні осяги, які бажають здобути державні діячі нинішньої Німеччини через відклик до народу. Передусім та аґітація підкреслює справді важливий в житті кожної нації момент — справу передачі влади і керми з рук до рук. Правдою є, що нещастям Німеччини в її історичному розвитку було, те, що вміраючі володарі не мали таких наслідників, щодо яких не моглиб мати сумнівів, чи вони виправдають покладені на них надії. Сумнів такий істнує завжди, а проте безумовно в нинішній Німеччині не було двох кандидатів до спадщини після Гінденбурга: ні одного імени поза іменем Гітлера не міг би назвати навіть найбільший Гітлерoвий ворог.

Ніхто теж ані в Німеччині ані на чужині не сумнівається, що знову десятки міліонів голосів впадуть на імя творця національ-соціялістичного руху. Навіть ті кореспонденти закордонних часописів і аґенцій, які здебільша іронізували на тему трівкости впливу імени канцлера у масах та які ще недавно вичисляли довгий список невдоволених цілих суспільних і віроісповідних груп Німеччини, — нині одноголосно стверджують, що на тлі передплебісцитових настроїв можна ствердити безперечну силу єдиного всенімецького фронту, що стоїть за Гітлером. Німецький громадянин не живе у привичній виборчій гарячці: адже нема звичайної виборчої боротьби, яка вправді є добром демократичного устрою, але яка теж доводить маси до отупіння і повної байдужности, коли при звихненні демократичних звичаїв приходиться голосувати що кілька тижнів чи місяців. Ведена національ-соціялістами виборча аґітація має передусім перемогти настрої тої байдужности сірого громадянина до загально-державних справ

Аргументом, який і найбільш промовляє до німецького виборця та одночасно популяризує саму справу, це боротьба за рівноправність німецького народу з побідними народами. Цікаво, що найбільш кольпортованою виборчою летючкою є відозва міністра закордонних справ Нойрата, який вяже плебісцит з 19. ц. м. з „елементарними проблемами німецької будуччини з погляду світової політики". Пригадуючи упокорення, яке зазнала Німеччина у версайському договорі через поділ держав і народів на повноправні і безправні, та відозва кінчається покликом- „Канцлер Гітлер є персоніфікацією німецької національної волі в справі здійснення німецької рівноправности і забезпеки мира, чести і свободи. Тому мусимо суцільно стояти за ним і показати закордонові, що його воля і домагання ідентичні з волею і домаганнями цілого народу. В дні 19. серпня кожний мусить причинитися до рівноправности" І всі напевне до неї причиняться.

Навіть такі париські щоденники, як „Еко де Парі", що так завзято пропаґує протинімецький франко-совітський союз, стверджують, що Гітлер зумів витворити довкола себе просто якийсь „релігійний німб" і що нісенітницею є казати про те, начеби Гітлер був знаряддям в руках великого промислу чи райхсвери. Але й ніхто йому не протиставиться, не хоче цього робити і робити навіть не пробує.

Величезним атутом в руках виборчої агітації стало завіщання Гінденбурґа, яке в широкому змісті друкуємо на іншому місці нинішнього числа. Проголошення того цікавого документу не безпосередньо після смерти старого маршала, але трохи згодом, коли увага народу відвернулась вже від похоронних урочистостей, а звернулась на справу наслідства, — це мистецький тактично-пропаґандивний хід. На терезки пропаґанди кинено авторитет Гінденбурґа, такий величезний, яким міг похвалитися мало котрий володар. А вміраючий маршал і президент підкреслював, що вмірає щасливий, бачучи відбудову національної німецької єдности і свідомости національної сили, відбудову, здобуту завдяки Гітлерові і його рухові. Коли деякі часописні „політики" кидають злобні уваги на тему автентичности того документу, зокрема уступу про Гітлера, то виявляють цим дуже плоский підхід до проблем третьої Німеччини і її діячів. Виявляють повне незнання психіки старого генерала, який з цісарського вождя став оборонцем републики — з остраху за екзистенцію свого народу і держави. У замогильному листі Гінденбурґа нема ні двох речень, які від початку до кінця не стоялиб у взаємному найбільш льогічному звязку, без огляду на те, чи їхній зміст кому приємний чи ні.

Напередодні німецького плебісциту за Гітлером і противники і прихильники націонал-соціялізму та його творця мусять одноголосно признати те, що не підлягає ніякому сумнівові: єдиною силою, яка хоронить Німеччину від хаосу, від дикого танку старих партій на чолі з комуністами, є Гітлер, — єдина сила, яка старається оформити німецьку стихію. Чим остаточно ці зусилля закінчаться — це покажеться наприкінці життевого шляху того діяча, який покищо довів до величезного психічного перевороту у кількадесяти міліонах людей.

Треба користати зі школи коли вона є.

На увагу львівським батькам.

Як відомо, одним з найважніших питань для будучности нації це національне виховання й освіта молодого покоління. Всі народи боряться за право навчання дітвори в рідній мові — за рідну школу. Робимо це і ми віддавна. У всіх державах домагаємося права навчання своєї дітвори в рідній мові, маємо великі матеріяльні кошта утримуючи своє приватне шкільництво.

Довгі літа боролися українці міста Львова за народню державну школу у Львові та за її приміщення. Остаточно завдяки незломній енергії бл. п. о. Стефановича українська народня школа ім. Шашкевича дочекалася нової домівки, вивінуваної згідно з найновішими вимогами гігієни у нововибудованому будинку. Здавалося, що українські громадяни Львова зрозуміють вагу цієї преважної станиці і масово покористуються цією школою. Одначе зайшло якесь дивне непорозуміння. Гурт людей, що односторонньо дивиться на всякі громадські справи, повів пропаґанду проти школи ім. Шашкевича, допускаючися нераз каригідних метод бойкоту школи.

Я далекий від того, щоби не доцінювати ваги привтних українських шкіл, за якими нераз на відповідному місці ставав в обороні, але уважаю злочином відтягатися від державної школи, де є український виклад і вчить українське вчительство.

Під нинішню пору наші провідні кола боряться за українське шкільництво, утримуване державою, тому, що не маємо права зрікатися своїх домагань, а також тому, що на підставі нинішної системи приватна школа не ріжниться нічим від державної, бо підпадає тимсамим вимогам влади і тій самій контролі. Приватну школу вважаю потрібною тільки там, де дітвора не може користати з державної української школи.

З огляду на ці мотиви смію звернути увагу українців Львова, головно тих, що мешкають у районі школи ім. Шашкевича і мають дітвору в віці до народньої школи, щоби свої діти без вагання до тої школи післали, та нею заопікувалися.

Нам не вільно допускати до того, щоби державні керманичі злосливо витикали, що для нас будують школу, а ми з неї не користаємо. Не забуваймо, що раз втраченої позиції вдруге не здобудемо.

Посол Дмитро Великанович.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 19. СЕРПНЯ 1934.

ТИБЕРІЙ ГОРОБЕЦЬ

Львів у війні.

III. СТРАТЕҐ.

Львів, 27. серпня 1914.

Сидимо оба в однім бюрі. Мій товариш, прийшовши рано, переглядає розкинені на столі часописи, потім підходить до мапи, шукає Красника, Куликова чи Свитазова, підчеркує хемічним олівцем деякі місцевости Х-го повіту, мірить сірничком довжину російсько-австрійської границі, бурмотить щось під носом, числить, потім вертається до стола, заглядає до часописів, мабуть контролює їх і себе, опісля сідає при бюрку з очивидним наміром урядувати.

— Мене лише дивує — чую за хвилину — нащо вони позволяють москалям переступати нашу границю?

Кажу, що видно такий уже плян.

— А чи можна би цілу границю обставити гарматами?

— Мож.

— Або нехай би понад границю літали постійно аероплями; могли би кидати бомби, як лише покажеться російське військо

...Ну, а як ні, то можна би москалів пустити через границю **наперед**, а потім зайти їх **ззаду**.

...Але для безпеки Львова — Куликів і Винники повинні бути твердинями.

...А знаєте, що Туреччина також піде на війну як Японія?

...А що тепер властиво є: офензива чи дефензива?

...А що, а що... і т. д.

Бо мого товариша розпирають відомости про війну. Має самі достовірні джерела: один адвокат із провінції, що втік до Львова... не вважаючи на мораторію, господиня в якої живе і кухарка від майора, що мешкає в тій самій каменниці. Зрештою сам мій товариш займається живо війною, студіює, слідкує, реєструє, рахує лісти втрат, автомобілі і вози Червоного Хреста, оглядає забрані російські коні, зачіпає бранців; позатим ловить щодругого ляндштурміста та в розмові з ним — доповнює свої відомости.

І оповідає мені, що сам видів, як якийсь аероплян зіпсувався на висоті 1257 метрів і мало не впав, що до команди привезли знов 32 карабінових машин, з того три зіпсовані.

І говорить, що чув, як цієї ночі щось дуже дудніло, або що присуджені на смерть зрадники хотіли конче вносити рекурс і т. д. і т. д.

Мій товариш говорить без утоми, без сенсу і без перерви, як та вода, що шумить на потоках...

Так триває до год. 12-ої. Я дуже змучений. Мій товариш виходить до передпокою, говорить те саме возьному, потім портієрові, донці портієра і сторожеві.

Перед 2-ою вертається до бюра, бере капелюх і прощаючись кидає сентенцію: „Але та війна, то таки смішне ремесло"..

IV. ЩИРІ ПРИХИЛЬНИКИ.

Львів, 2. вересня 1914.

Бистрі хвилі життя, підігнані скорою ходою воєнних подій, винесли наверх багато великих людей, яких добра воля чи добра протекція лишили поза рамами мобілізації, або насилу з тих рам вирвала. Словом, маємо нині багато знаменитостей без теки. Найбільше є між ними стратеґів і знавців воєнного ремесла, є дипльомати, є й кляса звичайних збирачів відомостей про війну — очевидно відомостей перших, автентичних і достовірних.

З тих усіх категорій і типів зродилась нова формація прихильників, інформаторів і дорадників — редакційних. Є між ними люди всяких фахів: адвокатські кандидати **in partibus infidelium**, священики, вистрашені директори банків, фармацевти, бухгальтери, а навіть (Дух Святий з нами!) ветеринарі.

Ці добрі люди видять, серед яких важких обставин, доводиться нині редакції працювати: технічні перепони, матеріяльні недомагання (передплату не платять навіть „прихильники") — а часопис усе-ж працює і по змозі сповняє своє завдання.

Ті добрі люди розуміють наше „время люте" і охотно, зі щирого серця жертвують редакції денно... годину навіть дві, щоби їй прислужитися порадою, вказівкою або якоюсь автентичною (ясна річ!) новинкою...

Коли приходжу рано до редакції, застаю вже щонайменше двох „приятелів", які ждуть на начального редактора. За хвилину приходить третій і потім уже ціле передполудне не замикаються двері: приходять, мучать, нудять, говорять, перешкоджають, тиснуться до редактора то фронтом, то через адміністрацію.

Один приносить якусь воєнну вістку від Флієсера або Найсарка, другий — російський патрон, третій таємно оповідає, що ще перед вибухом війни найшов на проході біля Ґрунда папір з виразним **російським** надписом: „Чай Попова", інший приносить до редакції ґудзик з російської фабрики, ще інший радить, яке становище заняти супроти героїчної польської служниці, що врятувала нашу патрулю, то знову інший каже з резервою триматися супроти японців...

Тай показатися на публичнім місці редакторові небезпечно. Таки зараз найдеться дорадник, який уважає своїм святим національним обовязком повчити редактора про те, який курс повинна ґазета брати супроти італійців, бельгійців, японців, поляків, москвофілів-зрадників і т. д.

Всі ті поради мусить редактор вислухати ввічливо (бо і якже?!) на те, щоби за хвилину впасти в руки другого, потім третього дорадника і знову слухати добрих рад, золотих думок, знаменитих тактичних і політичних поук.

Так — безупину без відпочинку.

І так щодня, щодня — мов на ствердження факту, що війна все веде за собою якусь пошесть, язву.

І на тих щирих прихильників нема ніякої ради...

Завіщання Гінденбурґа.

НА РУКИ ПАПЕНА І ГІТЛЕРА.

Ще заки маршал Гінденбурґ замкнув на вічний спочинок старечі очі, відомо стало, що він списав був своє політичне завіщання. Після його смерти ті поголоски набрали характеру факту, тому, що названо кілька імен діячів, які той заповіт читали. Колиж Гінденбурґ помер, минали дні, а заповіт не був оголошений, появилися знову на ту тему ріжні поголоски, бо навіть ревні германофоби впевняли, що Гітлер „особисто" вкинув завіщання Гінденбурга до печ., — бо — очевидно! — Гінденбурґ не міг би нічого кращого писати, як лаяти німецького канцлера. Тимчасом учора німецьке офіціяльне пресове бюро оголосило текст того справді історичного документу великої ваги, характеристичного для способу думання і відчування старого німецького вояка — державного діяча.

Заповіт Гінденбурґа дістався в той спосіб до прилюдного відома, що син старого маршала, полковник Оскар Гінденбурґ, вручив його Папенові, щоби той передав Гітлерові. Цей останній казав документ негайно оголосити. На запечатаній коверті, в якій був заповіт, покійний маршал записав: „Німецькому народові і його канцлерові. Цього листа мій син має передати канцлерові".

ЗВЯЗОК З ТРАДИЦІЄЮ МИНУЛОГО.

Гінденбурґ описує спершу відносини, що запанували зараз по війні і стверджує: „Німеччина стояла на краю пропасти. Залишалася лише надія на будуччину. Виринуло гасло: „До праці!" Гінденбурґ каже далі про розпуку старшин б. цісарської армії, які не хотіли знати про цілий світ і наче підлягли проклонові світа. Під їх адресою старий вожд звертається зі словами: „Товариші колишньої такої великої, гордої армії, — чи ви можете казати про самовідречення? Пригадайте собі мужів, які більше сотні літ тому створили обновлену внутрі батьківщину. Їх релігією була віра в себе самих і у святість своєї справи. Вони створили нову батьківщину, не основуючи її на чужоземній доктрині, але будуючи на підвалинах свобідного розвитку одиниці в рамках та в обовязках цілого народу. Тою дорогою знову піде Німеччина, якщо тільки зможе знову ступати. Я переконаний, що також і цим разом буде збережений звязок з нашою великою державною минувшиною і буде відбудований там, де ще зовсім не пірвався. Старий німецький дух знову відживе, хай навіть після найважчих упокорень і після вогненної проби пристрастей. Наші противники знали силу того духа, вони подивляли його у продуктивній праці в часі мира, вони здивовано гляділи на нього і лякалися його на боєвих полях великої війни. Вони старалися пояснити нашу силу своїм народам одним висловом „орґанізація". Духа, який створив собі ту поволоку, жив у ній і діяв, вони промовчували перед своїми масами. З тим духом і у тому дусі ставемо наново до відбудови".

ВІРА В СИЛУ ДУМКИ.

„Німеччина осередок витворювання і розповсюднювання таких численних невичерпаних вартостей людської цивілізації і культури, так довго не загине, як довго зберігатиме віру у свою велику світово-історичну місію. Маю глибоку віру, що глибина і сила думки найкращих одиниць нашої батьківщини зуміє перетопити нові ідеї з цінними скарбами минулого часу і разом із них виробити спільні трівкі вартости для добра рідного краю. З цим глибоким переконанням я залишив криваве грище боротьби народів. Я бачив геройські змагання моєї батьківщини і ніколи не повірю, щоби воно мало означати змагання смерти".

В ОБОРОНІ ІДЕЇ ЦІСАРСТВА.

„Нині повінь диких політичних пристрастей і гомінких словесних фраз затопила наш попередній державний устрій, руйнуючи на перший погляд усю святу традицію. Але ця повінь вступиться. З вічно ворушкого моря народнього життя знову вирине та скала, якої колись трималася надія наших батьків: німецьке цісарство. Національна думка знову побідить. Кров усіх тих, що полягли з вірою у велич Німеччини, не поплила надармо. Певний цього — відкладаю перо і кріпко уповаю на Тебе, німецька молоде!"

ЩО СПОНУКАЛО ГІНДЕНБУРҐА СТАТИ ПРЕЗИДЕНТОМ РЕСПУБЛИКИ?

Повищі слова пок. Гінденбурґ писав ще у 1919 році. Дальші його міркування походять з пізнішого часу. Ті свої дальші уваги починає Гінденбурґ такою увагою:

„Ці слова я писав у найчорнішій годині і в переконанні, що стою наприкінці свого життя у службі батьківщини. Доля повелася зі мною інакше. З весною 1925 року розпочалась у моему житті нова глава. Ще раз судилося мені співпрацювати при творенні долі народу. Тільки глибоке довіря до непереможених джерел Німеччини дало мені відвагу взяти участь у перших і других виборах президента республики. Та найглибша віра дала мені також внутрішню силу перевести непохитно моє важке завдання. Багато людей у тих розтеряних часах не розуміло мене і не знало, що єдиною моєю журбою було довести назад знеохочений німецький нарід до свідомого почуття єдности. Я розпочав і виконував свої функції у пересвідченні, що у внутрішній і закордонній політиці потрібний підготовчий час повний самовідречення. Починаючи від мого Великоднього поклику у 1925. році, в якому я взивав нарід до боязни Божої і соціяльної справедливости, до внутрішнього мира і до політичної чистоти, я невтомно працював над єдністю народу і пригадуванням йому його найкращих прикмет.

Я здавав собі при тому справу, що основний закон і державна форма, які нація вибрала собі в годині великого нещастя і своєї слабости, не відповідають справжнім потребам і питоменя цілости його екзистенції — аж поки вибє та година, в якій те пересвідчення стало би власністю загалу. Зате я вважав своїм обовязком перевести край через долину утиску і зневаг, внутрішнього упадку і самобичування, без нараження цілости його екзистенції — аж поки вибє та година „самоосвідомлення".

ЗАВДАННЯ АРМІЇ.

Символом і трівкою опорою для тієї відбудови мусіла стати збройна сила держави, райхсвера. Німецька райхсвера після катастрофи плекала далі в найблагороднійший спосіб високу традицію старої армії. Завжди і по всі часи військова сила мусить залишитися інструментом найвищого державного правління, стоючи осторонь від усіх внутрішньо-політичних змін та будучи вірному свому високому завданню обороні краю..."

„ШЛЯХ МУЧЕНИЦТВА".

Після теплих і поважних слів про провідників військової сили, Гінденбурґ каже про ділянку закордонної політики:

„У закордонній політиці німецький нарід мусів перейти шлях мучеництва. Страшний договір тяжить на ньому і грозив своїм дальшим виконанням довести наш нарід до заглади. Довго світ не розумів, що Німеччина мусить жити не лише задля себе самої, але й для Европи, як носій европейської культури. Тільки крок за кроком, не викликуючи загального спротиву, можна було розхитати пута, які нас вязали. Коли дехто з моїх старих товаришів не розумів тоді тієї дороги, то всеж історія буде більше справедливо судити, яким потрібним був для збереження нім. життя підписаний мною Льокарнський державний акт..."

ГІТЛЕР І ЙОГО РУХ

„...Дякую Провидінню, що наприкінці мого життя я таки дожив години обнови. Дякую всім тим, які співпрацювали зі мною при ділі відбудови краю у безкорисній любові батьківщини.

Мій канцлер Адольф Гітлер і його рух зробив рішаючий крок історичної ваги — до великої ціли внутрішнього обєднання нації понад ріжниці станів і кляс. Знаю, що багато дечого жде ще своєї полагоди, що за актом національного обєднання стоїть акт замирення, що обхопив би всю Німеччину.

Відходжу від німецького народу з кріпкою надією, що те, чого я прагнув у 1919 році і що я провадив на повільній дорозі назрівання до 30. січня 1933. року, дозріє до повного завершення нашого народу. У цій кріпкій вірі у будучність батьківщини, можу спокійно замкнути очі".

Завіщання датоване: „Берлін, 11. травня 1934" і відписано „фон Гінденбурґ"

Совітсько-японське напруження.

МОСКВА, 17. 8. ПАТ. Як подає агенція Тасс, часописи, які виходять у Харбіні, подали нову вістку, що містить провокаційне обвинувачення під адресою совітського консуляту на стації Пограничная. Консулят, а властиво посла Стельмаха обвинувачують в організуванні збройних нападів на японську військову місію в Пограничній, а навіть у вбивстві в березні ц. р. конфідента місії, одного білогвардейця. Як каже агенція, ця вістка свідчить, що провокатори не вдоволяються нападами на східно-китайську залізницю, але приготовляють тепер поважну провокацію у відношенні до совітського консуляту в Пограничній. Добре поінформовані кола в Харбіні кажуть, що є певні докази, які свідчать, що повищу вістку інспірувала японська військова місія в Харбіні.

Боротьба за збіже в Совітах.

МОСКВА, 17. 8. ПАТ. Сьогорічні прояви боротьби за збіжа між совітською владою і селом виступають у виді складання управами колективів фальшивих рапортів штучно зменшених зборів. Совітські джерела нотують по кільканацять таких випадків денно. Бувають часті випадки великих крадіжей збіжа. В однім елеваторі під Одесою вкрадено поверх 4.000 сотнарів збіжа. Виставлюванo теж селянам за хабарі фальшиві посвідки на доставлене збіже. Мобілізують знову комсомольців і висилають на село.

Тайне релігійне виховання в Совітах.

МОСКВА, 17. 8. ПАТ. В діточих захистах під Черниговом викрито підчас чистки вчительську організацію, яка взяла собі завдання виховувати діти в релігійному дусі, водячи їх до церкви на богослуження під покришкою оглядання памятників мистецтва. Вчительство потягнено до судової відповідальности, закидуючи їм також чуже клясове походження та обвинувачуючи в матеріяльних зловживаннях.

Катастрофа з літаком.

БЕРЛІН, 17. 8. ПАТ. В місцевости Вехта в Ольденбурзі впав учора попол. німецький спортовий літак. Пільот тяжко потовкся. Відома зі своїх скоків на легкопаді Луція Бичковська, яка находилася в літаку, погибла на місці.

Ґанґстери при роботі.

ҐАЛЬСБОРҐ, (північна Кароляйна), 17. 8. ПАТ. Жінка місцевого пастора Аскю одержала несподівано листа, що домагається заплати 25 тисяч долярів як окупу за чоловіка. Пастор Аскю вибрався вчора автом на прогульку, де, як виходить з листу, вхопили його бандити. Якщо не дістануть негайно окупу, бандити грозять вбиттям пастора.

Страйки в Америці.

НЮ ЙОРК, 17. 8. ПАТ. В цілих Зл. Державах панує велике занепокоєння новою филею страйків. Побоюються, що число страйкарів у промисловому промислі дійде незабаром до пів міліона робітників, які домагаються скорочення часу праці й побільшення зарібків. Робітничі конфлікти спричинили кляузулі т. зв. збірних умов, роблених Н. Р. А.

На поміч Гуцульщині!

У 3—ім числі „Гуцульського Слова" находимо статтейку, якої автор торкається надзвичайно болючої справи відносин на нашій Гуцульщині. — З огляду на актуальність теми і на зміст статті, який вказує, що автор добре знає гуцульські болячки — дозволяємо собі ту статтю передати нашим читачам. РЕД.

З острахом читаємо, що гірські ріки і потоки в більшій мірі, як щороку виливають і роблять жахливі спустошення на марненьких нивках гуцулів. Чого не випалила посуха, те забирають каламутні води, ще й підривають береги, забирають урожайну землю, засипуючи простори піском і камінням.

Марне життя наших верховинців стає ще більш нужденним, жовкнуть їхні лиця, тільки очі світяться вогнем лихорадки. В зимі прийде, як щороку, цар-голод, за ним юрбою поспішні недуги, а там тисячі жертв!... Смертність у горах велика!

Вірю, що недалекий час, коли наше громадянство зрозуміє жах положення: бож це повільне вимирання чи не найкращої вітки нашого народу. До того ніяк допустити не сміємо. Вірю, що українське громадянство заворушиться і прийде з допомогою братам гуцулам.

І ця допомога мусить бути: 1. доразова, негайна, 2. на дальшу мету.

Перша може бути доконана шляхом збірки в осени цього таки 1934 рку і то грішми та харчами (кукурудза, бараболя, фасоля та інше збіжа). Треба зазначити, що нічого не слід давати даром, тільки у формі зворотної підмоги.

Допомога на дальшу мету:

1. треба уможливити гуцулам закупно дешевої та доброї поживи. Джерелом може бути Народня Торговля у Косові під наглядом місцевого комітету. У місцевостях, де нема Народньої Торговлі (у Ворохті, Жабю, Микуличині, тощо), можна би цю акцію доручити місцевим кооперативам;
2. поправити виріб усього, що гуцул продає, а тим самим піднесеться ціни тих виробів;
3. уможливити продажу гуцульських виробів і продуктів;
4. безробітним дати варстат праці;
5. послугуватися всім, що гуцули дають добре і гарне;

Хотячи санувати відносини, треба перевести можливе:

I. віддовження гуцулів;
II. увільнення від посередників, глитаїв, лихварів у всякій формі.

Зачати би цілу акцію від поборювання неграмотности (мандрівні вчителі) та піднесення загальної культури через уладжування курсів, викладів і інш., на яких треба повчити верховинців, що повинні дорожити землею і не позбуватися її.

Землю треба розумно вихіснувати під ярини чи збіжа, а пасовиська зарівнувати (плянтувати), вичищувати від каміння, корчів, неприятних зел, по змозі підгноювати (гноївка, штучні навози, попіл, тощо), і підсівати насінням гірської травички.

Значний дохід може там давати садівництво. І тепер везуть гуцули свої яблука на Підгіря, ба, навіть південне Полісся на заміну за бараболю, збіжа, тощо. Та на жаль ті овочі дрібні і нікчемні, а шкода, бо на тому місці моглиб удаватися добрі „ґатункові" яблука.

Потреба курсів щеплення, зокрема очкування, конечна. Декуди йде управа винограду навіть досить добре.

У молочному господарстві користують гуцули дуже багато з досвідів Маслосоюзу.

Не злий дохід може дати збільшений виріб килимів, коців, хідників, укривал і сукна, як також продаж вовни, як сирівцю.

Поплатним може бути гончарство (зокрема 1/4 літр. горнятка „писані", тільки „пасок" у горі). А вжеж ліс дає досить матеріялу на всякі вироби: скринки, тарілки, лінійки, бібулярі, ручки, рямці, тягарці, топірці, палиці, малі пуделнички, окладинки до альбумів, шахи, тощо. Можуть іти у троякому обробленні: звичайні — дешеві, прикрашені частинно, різьблені (писані) або й ще насаджувані пацьорками і дротами (інкрустовані).

Признаймо тільки, що це найвідповідніший дарунок на свята, на іменини, зокрема різьблені і срібним дротом саджені булави і булавки, як нагороди за рекорди та відзнаки старшин, а також гарні батути для диригентів.

Подобаються також дуже стилеві гуцульські меблі: ліжка, столи, крісла, зокрема полиці та шафи-бібліотеки. Збут знайшли би певне також моделі гуцульських хат і церков.

Як гарно виглядали би наші пані на національних і родинних святах у мальовничих гуцульських строях. У сальонах пишаються вже декуди величаві портієри, вишиті гуцульським людом.

Перші спроби поробили вже також гуцули в забавкарстві, треба тільки бодай одній людині перейти відповідні студії, опісляж уладити варстатик.

Гуцули є добрі будівничі-мистці, прим. ціле село Заріче за Делятином це самі майстри, теслі, декотрі і пляни самі роблять.

У декотрих селах ставляють деревний матеріял і вже готові хати продають, що тільки перевезти і зложити. У Кутах є знамениті кожем'яки-гарбарі, цей промисл також „видосконалити" й поширити. Коротко сказати — гуцули є у всяких ділянках спосібні робітники, їх коли великі мистці (Шкрибляк, Рахминський) колись мали своїх прихильників і добродіїв.

З великою вдякою згадують „нашого князя" митр. Шептицького і його „Пастирські листи" до гуцулів, „батька" Грушевського, великого Франка, Коцюбинського, Шухевича, Гнатюка, учителів Гарматія, Цюцюру і Хоткевича. (Чи не дався би відновити його „Гуцульський Рік"?).

Знаємо, що тепер працює для гуцулів і т-во „Гуцульщина", що веде склеп з гуцульськими виробами і має завдання дбати за розвій гуцульського мистецтва.

Обі ці установи повинні дати почин до оснування місцевих комітетів, а бодай людей довіря настановити і негайно приступити до праці над рятуванням наших рідних братів.

Сповняючи намічену програму, причинимося до поборювання крізи і одночасно покладемо основи до упромисловлення нашого народу і краю та його великої обнови.

В. Богд.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 19. СЕРПНЯ 1934.

НИКУЛАЄ ДОРІАРКУЛ. 4

ЗІ СТОЛИЦІ СТЕПАНА ВЕЛИКОГО

НЕМА ЧИСТИХ РУМУНІВ.

— Я повторю тобі історію, яку мені колисьто оповідав ваш римо-католицький катехит, о. Йозеф Вольфман.

— Знаєте, каже мені о. Вольфман, тут хіба не найдете чистого румуна! Хіба оті всі Проковичі, Бураки, Товарницькі, Воробкевичі, Дашкевичі, Івановичі та інші це румуни? Як Калинюк змінив прізвище на Калінеску, Стефанюк на Стефанеллі, Слюсарчук на Стиляну, Савчук на Сивяну, Гричук на Ґреку, Нагірняк на Ніколеску то вже став румуном? А їх „румунський Ґете", як вони чваняться, — Емінеску — це ніби не ваш Емінович, українець із Галичини? А їх композитор Порумбеску це ніби не поляк Ґолембйовський?

Але пощо далеко шукати!

Знаєте, приходжу нині до ґімназії. А перед дверми жде якась сільська дівчина з бесагами. — На когож ти, дівчинко, тутки ждеш? — питаю її по румунськи. — Жду на брата, відповідає по українськи.

— А ти відки? — З Гатни.

— А хто твій брат? Ученик? В котрій клясі? — питаю далі. — Ні, мій брат професор. — Як зоветься? — Березницький! — Отже чуєте, хто ваш Березницький, той великий румунський учений і патріот? Слово даю, що тут, на Буковині, нема чистого румуна.

— Іларіон Березницький це справді найрозумніший професор румунської мови в ґімназії Стефана Великого в Сучаві. Завзятий румун, страшний ворог німців, а позатим зовсім інтеліґентна і симпатична людина. Дуже добрий учитель... Я бував зараз у нього на годині... На ціле небо перевищає другого вчителя румунської мови, Івановича. Березницький це наш землячок з Гатни.

Зовсім звичайна річ. Піп, волох, дав хлопця до румунської бурси в Сучаві і тут із хлопця зробили стопроцентового волоха.

З того, що мені оповів о. Вольфман, я вже зрозумів, чому з початку від мене проф. Іларіон Березницький так бокував. Мені здавалося, що він передімною чогось неначе стидається.

IV. СВ. ІВАН НОВИЙ СУЧАВСЬКИЙ.

Ідемо до св. Івана Нового або Сучавського. Православний святий. Кажуть, що перед війною приїздили сюди на відпуст наші земляки з цілої Галичини. А тепер приїздять лиш побожні з Великої Румунії. Висока дзвіниця, „клопотніца". Тут є срібний дзвін, який подарувала якась побожна велика княгиня з Росії. Чудовий голос того дзвону... Почуєш завтра, в неділю, прегарну музику. Усюди дзвонять: і в нашій уніятській церковці дзвонять і у св. Николая і у св. Димитрія і у Мірнуцільорів римо-католицькій церкві дзвони дуже мельодійно дзвонять і по вірменських церквах дзвонять, а найголосніше, найвеличавіше і найкраще св. Іван дзвонить, дзвонить... Почуєш завтра, сам почуєш..

— Але, що Австрія не позабирала тих дзвонів?

— Бачиш, що ні. Мабуть соромились румунів тут на старій границі.

Холодно в церкві. Людей небагато. Будень. Мури, стіни у св. Івана вимальовані від споду до гори святими образками.

По правій руці стоїть більша громадка людей. На старому фотелі сидить бородатий піп, а перед ним клячить жінка і сповідається у нього... А при стіні, на підвишенні, є скринька, в тій скриньці є якісь старі шматки, заперед видко чорну землю, в тій чорній землі є кілька білих зубів, аж дивно, таких білих...

— Семене, глянь же, ось святий!

— Де? — питає Семен тихо і блідне..

Семен складає у двоє свій цвікер і дивиться на святого і блідне, щораз дужче блідне...

А піп, що сповідає жінку, каже до неї: „Не дихай так на мене!"

Несимпатичний той бородатий піп, так якось непобожно виглядає.

— Знаєш, Семене, тут кажуть, що ті слуги Божі коло св. Івана знамениті інтереси роблять. За два-три роки кожний з них камяницю купує.

V. ГРІБ МИКОЛИ УСТІЯНОВИЧА.

Тепер підемо на цвинтар поглянути на гріб Миколи Устіяновича, автора Страстного Четверга і Мертвецького Великодня.

Ідемо Босанецькою вулицею. Приходимо на толоку за містом. Насупроти нас іде високий, худий дід, здіймає шапку і кланяється нам низенько.

— Слухай, Семене, тиб не вгадав, що це за дідусь такий чемний? Це батько ґенерального директора шкільництва на Буковині.

— Справді? — Видиш, синок зовсім не вдався у свого батька. Який батько чемний, такий синок простак. Ледви головою кивне, як його поздоровити. Така собі зарозуміла штука.

— Старий цей таки собі цікавий дідусь. Це дяк у св. Івана. Але тепер уже не співає. Усунули відтіля. Бо побився з попом таки у церкві через треби. Дід з темпераментом. А синок зарозуміла штука, ой, зарозуміла. Зараз мені нагадується, як пан ґенеральний директор гримнули з мінеральоґії при іспиті... То-то лютував професор, Ріхард Шаріцер! Бо пан ґенеральний директор зеленого поняття не мали про мінеральоґію..

(Далі буде).

Карієра і сила Сталіна і Гітлера.

ЯК СТАЛІН ВИКОРИСТАВ СИТУАЦІЮ.

Згаданий нами вже вчора журналіст д-р Л. Ята-Полчинськсй дивується ще більше карієрі Сталіна, що володіє нині над шостою частиною земної кулі.

Коли Ленін умирав, був він генер. секретарем Центрального Комуністичного Комітету; за собою мав він карієру пропаґандиста і славу переможця у кронштатському військовому бунті. Він це позбувся Троцького, як военного міністра і кандидата на ленінський престіл. Зробив це кидаючи на Троцького тінь, що він піде на компроміси з буржуазією.

Поміг Сталінові припадок. Полчинський наводить в іншому місці погляд одного франц. фільософа, що для великих історичних подій треба крім великої людини ще і великого припадку. Троцький, коли вмирав Ленін, був саме хорий на Кримі. Тоді Сталін виступив з обвинуваченням проти нього як зрадника. Він умів використати Каменева і Зінова для ворожнечі проти Троцького, а в 1927 р. викинув усіх трьох із партії, маючи за собою „військо" (Ворошилов, Будієнний, Тугачевський).

ПОМІЧ „ЧЕКА", БОРОТЬБА З СЕЛОМ.

Хоч Ленін у своїм заповіті дав дуже гостру критику Сталіна і сам Сталін прочитав цю критику на засіданні Ц. К., він таки перебрав владу, дістаючи від Конгресу символічну залізну мітлу.

Сталін не є промовцем, пише дуже слабо, навіть російською мовою не володіє як слід, а проте саме у добі, коли починала йти дискусія за те, чи доцільно вживати террору, він запанував всевладно над Центр. Комітетом. Він позбувся з того Комітету інтеліґентів, а залишив там менше освічених, зате вірних собі. Сталін спрямував головну працю цього органу на „чистку" і вжив „Чека" для виконання своїх послуг.

Ще важніша була справа з колективізацією селянської землі; до цього треба було не тільки залізної волі, але і зручности. Совітські провідирі були нераз проти війни з селянством і почали навіть змову проти Сталіна (Бліхер, завойовника Азії), але і тут Сталін не піддався.

Сталін має психольогію Джінгісхана або Тамерляна, хоч не має монгольської крови, бо грузини-арійці. Його жорстокість супроти рідної Грузії, що забажала самостійности, була не менша, як супроти інших народів, що не хотіли піти під комуністичний режім.

Сталін займає дві кімнати на Кремлю, де раніше мешкала служба, їсть скромно і не знає кращої насолоди, як — владу.

ТАЛАНТ ПРОМОВЦЯ ГІТЛЕРОВІ НЕ ВИСТАЧИВ БИ.

Не менше таємним явищем є Гітлер, що зумів прийти до влади у державі з такими традиціями, як Німеччина. Не можна розяснити цього красномовством та енерґією, що спонукала його переїхати 1,300.000 км. автом і 52.000 літаком для пропаганди. Нарід повірив йому, що він зможе обєднати державу, як Бісмарк. Якби все зводилося тільки до зовнішнього ефекту, то навіть ці грандіозні прилюдні манІфестації могли би вже втратити свою силу.

ІДЕЯ РАСІЗМУ.

„Расізм" — каже Полчинський — не є у своїй ідеї ані наївний ані простакуватий. Одні раси є вищі від інших — це факт; французи зробили велику історичну помилку, твердять деякі історики, що признали муринам усі громадянські права. Перехід від марксизму з тим, що замісць боротьби кляс проголошується гасло добра всього народу, це ідея нині загальна, не виключно гітлерівська, а Гітлер умів тільки її використати.

Різня, на яку пішов Гітлер після змови проти нього, — це (каже пан Полчинський) типове явище в усіх „державних зрадах"", а що при цьому терплять невинні, це „дуже сумно". Західні сучасні володарі ріжняться тим нині від такого Сталіна, що вміють найти вихід з економічних трудношів. На Сході населення вміє терпіти від голоду, на Заході воно скинуло би під впливом голоду тих, що стоять при владі.

Педаґоґ, що передбачив сучасні потреби.

Памяті мого незабутнього вчителя і друга.

Дня 12. серпня ц. р. помер в Самборі емерит. гімназ. учитель Микола Лашкевич у 97. р. життя.

Хто знав Самбір від р. 1868 р., той певно знав і того знаменитого природника і педаґоґа, загально відомого приятеля убогої гімназійної молоді.

Той педаґоґ вписав на свому життєвому спапові одно велике слово: праця. Працюй, молися, то було гасло його трудолюбивого життя. Він не спочив одної хвилини, ніколи не був без діла, все знайшов собі якусь роботу і тим давав він молоді гімназійній, своїм учням зразок, як повинна людина жити.

Походив з міщанського роду з Радимна. До перемиської ґімназії вписався вже в пізвішім віці, коли то його однолітками до ґімназії булоб за пізно. Цілу ґімназію удержувався корепетиціями. Замолоду в родиннім містечку дуже бідував. Оповідав мені зі сльозами в очах про один голодний рік. Була така біда в хаті, що бохончик хліба треба було докладно переміряти і поділити, щоб нікому з численної рідні не було кривди.

Бідуючи так змалку, застали свій характер і не змінив його все своє життя. Працьовитий, практичний, ощадний, совісний, вирозумілий на молодечі промахи своїх учнів, справедливий для всіх в оцінці його знання і пильности.

З переконання старорусин, одначе там, де йшло про загальну народню справу, ніколи не відмовляв своєї співпраці і помочі до останніх днів свого трудолюбивого життя (Бойківщина.)

До Самбірської ґімназії прийшов либонь в 1867. р. Зараз узявся до зреформування і доповнення природничого кабінету. Збогачував його збірками всілякої комашні, яку вмів гарно препарувати і того самого вимагав від своїх учнів. Хто не виказався власною збіркою комах і ростин, гарно на листках паперу поналеплених, той не міг сподіватися доброї ноти з природи. Вмів гарно викладати і вияснити. Крім того фізикальний кабінет збогатив усяким приладдям, яке сам робив, а дещо і сам видумував (впр. деревляні органи на вісім тонів). Для того заложив у своїм помешканні столярський варштатик, токарню і малеькy кузню.

Памятаю, що весною 1870 р. коли ми, школярі, зробили собі прогульку на самбірській славній Вихілівці, приїхав до нас Лашкевич на вдивовижу усіх на вегікулі з двома залізними однаковими колесами (розуміється без ґумового обруча) і ми з ним переганялися. Ми його зразу випередили, та потім так охляли, що він нас лишив позаду. То був перший ровер, який я побачив.

У 1872 р. прийшов до самбірської ґімназії новий директор Іван Керектярто. Людина сувора, але справедлива для всіх. Вчив математики та фізики.

Лашкевича він полюбив. Лашкович умів робити гарні фізикальні експерименти. Бувало таке, що Керектяртові тріскали реторти, псувалося приладдя, не міг собі з тим усім дати ради, навіть при помочі другого вчителя того самого предмету. Тоді кликали Лашкевича. Він уміть пізнав у чому була невдача, і вивів експеримент спокійно без випадку. Отож той директор відступив Лашкевичеві одну велику кімнату у ґімназійному будинку на школярський варстат. Сюди приходили хлопці з вищої ґімназії до роботи. Я, як лиш поступив до V кл. зголосився сюди на науку. Я був у Лашкевича в нижчій ґімназії добре записаний, і мене приняв. До того я мав хист. Ми зараз зладили другий столярський варстат, токарню і три переплетничі праси і ми працювали в столярстві, токарстві і переплетництві, якого вчив нас окремо інший вчитель Урбанський. Ми збогачували ґімназійний кабінет і оправляли бібліотечні книжки.

Лашкевич зорив за нашою роботою і поведінкою, мов рідний батько. Особливо дивився за тим, щоб зіпрілий хлопець не виходив на коридор.

Та це недовго тривало.

Хоч яка корисна була така наука для молоді в тім часі, коли у т. зв. інтеліґенції всяка фізична праця була в погорді, то новий директор, що прийшов по Керектярті (кс. Томаш Баревич, капелан всходнього обряду) викинув наші варштати з ґімназійного будинку. „Ґімназія не є на те, щоб виховувати ремісників", мовляв. Може не був вплив клясичних наук, бо в старовину у римлян та греків виконували грубу фізичну працю невільники; — не знаю.

Тоді Лашкевич найняв собі більше помешкання і переніс свої варштати; сюди приходили хлопці на науку. Згодом і це перелілося, і молодь перестала ходити. З його учнів не багато таких було, що добившися свого становища, позакладали свої варштатики, в яких працювали у вільних хвилях від фахової праці.

Тоді пок. Лашкевич завів у себе таке.

Приймав із села двох цікавих хлопців на науку. За кілька літ навчилися того, що на селі може людині придатися. Йшли на село. Кожний привів собі столярський варштатик, який собі зробив у варштаті свого вчителя. Це була дуже корисна, культурна праця. Бідні хлопчиська замісць їти на чужий лан з косою, ставали на селі пожиточними і потрібними своїм сусідам.

Треба згадати, що покійний пізнав і перестудіював усі системи машин до шиття. Ніхто так не вмів направити машини, як пок. Лашкевич. Того навчилися від нього і його сільські учні.

Відтак заснував покійник кошикарську фабричку. І знову сам перестудіювавши це ремесло, виробляв при помочі своїх челядників копи, столи, стільці, крісла, фотелі. Хто цікавий, нехай подивиться на тих кілька плетених сповідальниць у самбірській церкві. Це вийшло з його робітні. Робітня впала, бо не могла видержати конкуренції з подібними кошикарськими робітнями, підпомаганими щедро краєвим виділом.

Не тямлю, коли це було, як громадська рада Самбора купила в Празі новий вежовий годинник. Треба було прислані частини змонтувати. Фабрика зажадала за присилку монтера великі гроші.

Тоді член ради, пок. Лашкевич піднявся тої праці і при помочі одного місцевого шлюсаря змонтував годинник, та ще доробив одну таблицю освітлювану, за вдивовижу всіх мешканців.

І так зійшов йому весь вік на невсипучій праці.

Від 1919 р. прийшла скрутна година всім емеритам і пок. Лашкевичеві.

Тоді покійний взявся до колодійства, робив вози, колеса направляв машини і так заробляв на хліб насущний, бо прийшлось би з голоду помирати.

Покійний визначався феноменальною памятю. Особливо знав історію Самбора і памятав усі події міста і всіх людей, які пересунулися йому перед очі за час його побуту в Самборі. То була жива хроніка міста.

Здавалось би, що це дрібна, провінціяльна праця і щоб перейти до історії, треба стати славним винахідником, письменником, героєм тощо. Це помилка. Можна перейти до історії і звичайному смертному чоловікові, що на своїм хоч би якім малім становищі виповнить солідно своє життєве завдання в хосен своїх ближніх.

Таким був покійний Миколай Лашкевич.

Вічна йому память і земля пером!

Коломия, 15. серпня 1934.

Андрій Чайковський.

14. денні відпустки.

Міністерство військових справ дозволило на 14-денні відпустки від 20. серпня до 1. листопада воякам і підстаршинам, які походять з околиць, навіщених повінню. Основою до відпустки буде прохання батька або матері, яке надішлють безпосередньо до полковника дотичного полку. Це прохання має потвердити староство, начальник громади, або командант станиці поліції, що овяк або підстаршина є потрібний при відбудові знищених господарств.

Підставою рівноправности жінок є їх економічна незалежність. Економічно-незалежною може лише бути та жінка, що має якийсь фах в руках. Тому кожна жінка повинна скінчити ту чи іншу фахову школу.

Молочарський курс „Маслосоюзу“.

Цьогорічний молочарський курс при Краєвому Молочарському Союзі „Маслосоюз“ у Стрию почнеться вже з днем 1. жовтня 1934.

Починаючи з цим роком молочарські курси будуть тревати повний рік, отже будуть це ОДНОРІЧНІ МОЛОЧАРСЬКІ КУРСИ.

Умовини приняття на курс такі:

1) Приймемо кандидатів української національности, які скінчили щонайменше 18 літ життя; 2) Кандидати, що бажають вписатися на курс, мусять відбути щонайменше одномісячну практику у Союзних молочарнях за дозволом „Маслосоюзу“, і виказатися посвідками управи дотичних кооператив, що відбули таку практику з вдоволяючим успіхом; 3) Перед остаточним приняттям кандидати на курс мусять піддатися вступному іспитові, якого вислідн будуть рішати про приняття або неприняття; 4) Першенство у приняттї мають кандидати які скінчили середню школу і відбули довшу молочарську практику, а також кандидати з покінченими кооперативними та господарськими курсами чи школами; 5) Кандидатів без попередньої молочарської практики на курс не приймемо; 6) Всі кандидати на курс мусять враз з поданням предложити поручення від кооперативних установ, які переберуть на себе моральне зобовязання за них; 7) Кандидати мусять предложити зобовязання матеріяльного характеру від тих осіб, які зобовяжуться платити за них приналежні квоти за утримання на курсі. Хто не представить цих зобовязань, цього подання не буде розглянене.

Кошт утримання на курсі денно по 1'50 зол., отже кошт утримання за 7 місяців 315 зол. які треба зложити при вступі на курс. — Крім цього кожний курсант мусить вплатити шкільну оплату, як вписове 30 зол.

Власноручно писані подання з долученням опису життя, метрики, поручення установ і зобовязання матеріяльного характеру треба вносити на адресу:

„МАСЛОСОЮЗ“ ЛЬВІВ, вул. ГЛОВАЦЬКОГО ч. 23.

Найдальше до дня 10. вересня 1934 р.

Пізніше внесені подання не будуть розглянені.

ДИРЕКЦІЯ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Студії на університеті Я. К. у Львові.

Університет Я. К. у Львові має пять виділів: теольоґічний (лат.), лікарський, права, гуманістичний та математично-природничий. До прохання про приняття треба долучити: 1) свідоцтво зрілости в оригіналі, 2) свідоцтва зі VII. і VIII. кл., 3) метрику хрещення чи пак свідоцтво уродження, 4) військові документи. Якщо була перерва в науці — 5) свідоцтво моральности, видане староством; 6) „курікулюм віте“, написане власноручно. Академічний рік почивається 1. вересня ц. р. У перших двах вересня відбуватимуться лікарські оглядини, а від 24. вересня до 6. жовтня ц. р. вписи, провірка документів та іспити. Виклади і вправи щойно від 8. жовтня ц. р.

Про студії на медичному виділі ми вже писали. Абсольвенти(-ки), що записуються на *правничий виділ* мусять здати латинську мову, або зложити іспит з латини.

На *гуманістичному виділі* можна студіювати: фільольоґію клясичну, польську, словянську (враз з україністикою), німецьку та французьку; історію, педагоґіку, фільософічні науки, етноґрафію.

На *математично-природничий* виділ приймають щойно після зложення вступного іспиту з математики, фізики, природи... (матеріял із середніх шкіл).

Річна оплата: 270 зол., крім того маніпуаляційна оплата (10 зол.), за лікарські оглядини (4 зол.), за евентуальні вступні іспити (10 зол. від предмету) і вписове 30 зол.

За ближчими інформаціями просимо звертатися на адресу: Секція Студентів Львовян, Львів, Супінського 21. На відповідь прислати почтову марку.

М. Я.

По широкому світі.

— Австрійський уряд розвязав боєву орґанізацію Ляндбунду, звану теж „Зеленою обороною“.

— У звязку з німецькою амнестією в Берліні звільнено з вязниці поверх 1.000 осіб.

— У процесі за державну зраду засуджено в Берліні 8 комуністів на кару вязниці по кілька років.

— Віденська поліція закрила доми німецьких студентів за націоналістичну пропаґанду.

— Два італійські альпіністи впали з гори Червін і згинули, два інші, що дісталися на сам верх, замерали в ночі.

— Американська залога залишила острів Гайті, який проголосив себе незалежною республикою.

— Президент Рузвельт виладив плян залісити в 10 роках величезні терени у Зл. Державах на просторі 100 км. широкім і 1000 км. довгім.

—o—

Постійна летунська комунікація між Прагою і СССР.

БЕРЛІН, 17. 8. ПАТ. Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє з Праги: Представник чехословацького уряду запропонував шефові большевицької летунської ескадри наладнати постійну летунську комунікацію між Чехословаччиною і СССР. Цю пропозицію принято дуже прихильно.

Катастрофа у казармі.

ПРАГА, 17. 8. ПАТ. Підчас відновлювання казарми піхоти у Бенешеві впала 4 поверхова прибудівка з 16-ма робітниками. 12 робітників ранених а 4-ох убитих.

Папен про завіщання Гінденбуґа.

БЕРЛІН, 17. 8. ПАТ. Німецька преса помістила заяву фон Папена з приводу оголошення завіщання фон Гінденбурґа: „У днях народньої жалоби, коли німці оплакують свого вірного лицаря, ворожі чинники поширюють здогади, що націонал-соціялізм не дозволить ніколи оголосити політичного завіщання Гінденбурґа. Це завіщання я передав передучора Гітлерові. В завіщанню висловлена воля Гінденбурґа, який бажає зміцнення внутрішньої єдности цілого німецького народу, яку здійснив Гітлер в дні 30. січня 1933 р., щоби дати змогу Німеччині сповнити своє історичне післанництво. Це є теж єдиним бажанням Гітлера.

Продовження військової служби у Ч. С. Р.

ПРАГА, 17. 8. ПАТ. „Чеське Слово“ повідомляє, що військову службу в Чехословаччині продовжать до 24 місяців. Тепер військова служба тягнеться 14 місяців. Чеська преса повідомляє, що в чехословацькій армії переведуть теж реформу в старшинському корпусі. Змінять теперішню постанову, що старшинами ґенерального штабу може бути тільки спеціяльна група абсольвентів військової академії. Метою цього рішення збільшити участь старшин ґен. штабу у полевій службі.

Масові крадіжи і зловживання в СССР.

МОСКВА, 17. 8. ПАТ. Зловживання в большевицькій торговлі стали загальним явищем і викликали енерґійні репресії уряду. В Ленінграді відбулося в липні 16 процесів за ошуканства покупців. 46 осіб засудили на кару вязниці. Незабаром відбудеться ще 107 розправ за зловживання. На Україні відбулися вже 134 процеси. В Одесі засудили на 10 років вязниці двох директорів державного складу меблів, які заробили при продажі 15 тисяч рублів. У містечку Курган на Сибірі засудили на 10 років цілий персонал робітничої кооперативи за спекуляцію харчами. У Москві засудили кількадесять осіб. Зловживання викрили навіть у зразковій фабриці самоходів ім. Сталіна.

НОВИНКИ

— **Свято Федьковича в Чернівцях.** З приводу 100-ліття народин буковинського Кобзаря Осипа Юрія Федьковича українські установи в Чернівцях склали комітет, що має занятися вшануванням памяти поета. Комітет улаштовує в днях 8. і 9. вересня ц. р. свято з такою програмою: 1) Субота, 8. вересня: а) год. 10 перед пол. панахида біля нагробника поета на цвинтарі; б) год. 11 і пів перед пол. академія в салі Українського Народнього Дому; в) год. 8 веч. театральна вистава під мистецькою управою посла д-ра Волод. Залозецького. 2) Неділя, 9. вересня год. 10 і пів перед пол. великий концерт у Музичній салі, в якому візьмуть участь хори: Український Буковинський Кобзар, мужеський хор товариства „Міщанська Читальня“, Міщанський Хор і преміований Селянський хор з Кіцманя.

— **Популярний потяг до Скольного,** організує львівська залізнича дирекція в неділю, 19. ц. м. Відїзд зі Львова год. 6.11, поворот год. 23. Кошт переїзду в обі сторони 5.70 зл.

— **Комуністична друкарня.** Поліція викрила при вул. Замарстинівській ч. 2 у Львові друкарню КПЗУ. В пивниці цього дому находиться столярський варстат і там комуністи влаштували свою друкарню. Кілька осіб арештовано.

— **За підпал ліса.** В окружному суді у Львові відбулася карна розправа проти 45-літнього Остапа Леськова і 17-літнього Івана Деркача, за підпал ліса, що належить до римо-кат. капітули в Біґалях пов. Любачів. Пожежа знищила дві морґи деревостану. Леськова засуджено на 7 місяців, Деркача на 3 місяці вязниці.

— **Шкільна наука в Румунії.** Румунське міністерство освіти оголосило, що новий шкільний рік зачинається 1. вересня ц. р. Від 1. до 15. вересня відбудуться поправочні і вступні іспити, а 16. вересня пічнеться наука по школах.

— **Краєва хроніка.** У Скольому арештовано кілька осіб під закидом комуністичної діяльности. — В Сільці пов. Дрогобич прийшло до стрілянини між комуністами і націоналістами, вислідком чого тяжко раненого Льва Кишку з Колпця відставлено до дрогобицького шпиталю. — До Сяну біля Красічина кинувся незнаний мужчина і втопився. — В Рясні Польській під Львовом 25-літний Мих. Дзендзеляк, знаний в селі нероба, побив тяжко сокирою 87-літню бабусю і 17-літню жінку Марію за те, що вигнали його з дому; він втік у ліси. — У тартаку в Бр

ховичах пов. Львів робітник невідомого назвиська попав між колеса машини, які розторощили його на кусні. Ратункове поготівля відставило його до львівського шпиталю. — Трьох озброєних бандитів напало в ночі на мешкання к. Андрія Баби в кольонії Теплиці пов. Ярослав і залякавши домівників, забрали все, що далося взяти.

— **В суботу 18. ц. м.** в год. 9. веч. відбудеться в домівці чит. „Просвіта" в Замарстинові, при вул. Львівській 56 **великі вечерниці** „Сокола V." у Замарстинові, на які всі Сокільські гнізда і все громадянство запрошує — **Комітет.**

— **Злодій добив раненого спільника.** До мешкання Альфреда Ясера, арендатора цегольні у Волі Холоївській під Радеховом, добулися в ночі два злодії й почали виносити спаковані річи. Побачив це нічний вартівник і стрілив, ранячи одного з них. Коли ранений злодій впав на землю, його товариш вистрілив з револьвера, добив його і втік. Боявся мабуть, щоби його не зрадив. Убитим показався знаний вломник Стефан Лопушинський з Незнанова пов. Камінка Стр.

— **Чудом уникнув катастрофи** біля Іздебника під Краковом автобус, що віз 30 прочан з Кальварії. Коли автобус зїздив зі стрімкої гори, заплилися гальма і автобус почав гнати вниз щораз швидше. Вимикаючи закрути, шофер не міг опанувати машини і автобус віхав з цілим розгоном на придорожне дерево. Наслідком удару дерево впало як зрізане, одначе автобус задержався на пні, який ще сторчав, і повис над кількаметровим яром. Автобус розбився, а пасажири легко потовклися і зі страхом повискакували на дорогу.

— **Мандрівка грому.** У хату одного господаря в Кладі пов. Сандомир ударив грім і поразив на стриху 17-літнього хлопця Гната Мая. Звідтіля перескочив крізь стіну до хліва, де вбив дві корови, та до стайні, де вбив два коні. Пробившись дальше крізь стіну, грім вилетів у поле. Поражений хлопець втратив свідомість і мову.

— **З Польщі.** На протязі минулого року переведено в цілій Польщі 25.000 ліцитацій. — В Лодзі застрайкувало 4.000 робітників у промислових заведеннях Гофмана і Ріхтера. — Секвестратори суспільної обезпечальні у Варшаві заняли в похоронному заведенні каравани і дві машини до писання.

— **Напад бандитів на місто.** З Букарешту повідомляють, що банда ославленого Корою напала на містечко Стефанеску в північній Молдавії. Стероризувавши поліцію та перетявши всі телефонічні дроти, банда сплюндрувала й ограбила місто і досвіта вивезла зрабовані річи на конях, які забрали з недалекого фільварку.

— **Гімназисти убили міліонера.** Недалеко румунського міста Фальтічени знайшли селяни збитого міліонера Берковича у своїм авті. Тіло Берковича було так порубане та потовчене, що годі було з тої маси ствердити його тотожність. Жандармерія викрила злочинців цього вбивства, а саме учеників ґімназії у Фальтіченах: Йоана Ґріоріу, Мозеса Ґольденберга, Раду Васілевича і Мірчя Морару, в яких і знайшли 50.000 левів, зібраних у Берковича. Гарна шкільна молодь.

— **Не надуживай свого щастя.** Фридрих Штос, мешканець Берліна є безробітний. Зголоднівши, спромігся він на відвагу й вибрався до одного елеґантного ресторану. Приказав подати собі щонайкращі страви, а добре підївши, заявив, що не має чим заплатити. Властник уже хотів закликати поліціянта, коли дві добросерді панночки, яким сподобався фантазійний безробітний, зголосилися за нього заплатити. Але щастя робить людину нерозумною. Штос це раз хотів попоїсти й тому вибрався повторити свій експеримент до сусіднього ресторану. Та тут штука не вдалася. Штос помандрував до вязниці, де буде мати досить часу подумати над новим способом безплатного прохарчування.

— **Німці стають вищими.** В „Медіцініше Вельт" пише один німецький лікар, що він уже від 15 років завважує, як сини й доньки німців усе вищі ростом, ніж їх тати й мами. Він розпитував інших лікарів, чи й вони це завважили. Лікарі потвердили це. Кажуть, що це явище запримічують уже з 50 років. Та не тільки те. Ствердили, що діти німців навіть швидше дозрівають, ніж їх тати й мами. І ще одно. Таке буває посеред німців лише по містах, а по селах буває, як бувало. Тепер німці ломлять собі голову, від чого це походить.

— **Найменша птичка на світі.** Досі найменшою птичкою на світі був колібр. Американський зоольоґ д-р Ветмур відкрив ще меншу птичку, що своєю величиною не перевищає пчоли. Новий оказ птичого роду не має ще офіціяльної назви.

— **Втопилося 170 осіб.** На ріці Ґанґесі біля Дарікари перевернувся пором, на якому находилося 200 осіб. Тільки 30 особам удалося врятуватись, а 170 втопилося.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Змарнований талант.

В редакцію увійшов якийсь старший пан, трохи сивий, решта лисий і скромним голосом запитав:

— Чи можу бачитися з головним редактором?

— Головний на відпустці. А чим можемо служити?

— Я в справі своєї статті про виховання молодого покоління...

— А, то до цього пана..

І спрямували його до заступника головного редактора.

— Маю честь...

— Дуже мені приємно. Прошу сідати.

— Пане редактор, я приніс відповідь на свою статтю.

— Відповідь?! А чия вона?

— Моя!

— Не розумію!? Ви написали статтю про виховання молоді, чи так?

— Так.

— Вона була надрукована. Між іншим — дуже цікава. Хочете може примірник?

— Дякую за признання — всміхнувся старенький пан. — Але я не проте... Бачите... досі не було відгуку на неї. Тому я приніс відповідь. Збиваю в ній свої арґументи..

Заступник головного перемінився в стовп соли, тільки губи відчинив з дива. В і д п о в і д ь н а с в о ю с т а т т ю?!. В його довголітній журналістичній голодівці ще щось подібного не траплялося. Бачив уже неодно: писали автори рецензії на свої власні твори, замовляли і обговорювали їх з приятелями, дехто підписував чужі статті своїм іменем, дехто відвалював цілі сторінки чужих повістей. Але щоби хтось сам зі собою дискусію проводив — це перший випадок у його житті...

Зчудування в його зорі перейшло на подив, а уста розширилися радісною усмішкою.

— Прошу дуже, — сказав врешті до старенького пана. — Ми радо помістимо.

Старший пан швидко витягнув з кишені манускрипт і теж усміхнувся.

— Що робити! — сказав ніби виправдуючись. — Тема занадто важна, щоб над нею не подискутувати. Чекаю, чекаю — ніхто нічого. А так — ударю по своїх арґументах, може хтось візьме мене в оборону. Хі-хі-хі! — засміявся хитрим сміхом і швидко потьопав до дверей.

А коли зачинилися за ним двері, всі співробітники як на команду зірвались зі своїх місць і побігли оглядати манускрипт.

Стаття мала заголовок: „Чи не переборщив?", а під сподом: Відповідь на статтю: „Як виховувати діти".

Автор не лишав сухої нитки на... самім собі.

— І що ви на це скажете? — питав заступник головного.

Всі тільки головами покивували.

— А я вам кажу — продовжував заступник, — що провінція скриває багато великих талантів, які на жаль не засяніли в свій час.

Після появи „Відповіді" пішла така широка дискусія в ґазеті, що аж треба було її силоміць урвати. Грозила небезпека, що всі інші актуальні питання перестануть людей цікавити. Всі тільки й морочились тим, чи має рацію автор, чи його противник.

Боже, Боже! Коби більше таких знавців рідної психіки і середовища!...

Галактіон Чіпка.

— **Завзятий вломник.** У Відні вломився до одного помешкання злодій. Властники були на селі й вломник почав спокійно господарювати. Це його зрадило. Сусіди почули підозрілі шелести й повідомили поліціянта Баєра. Цей негайно пішов до згаданого помешкання і побачив, що підозріння сусідів були слушні, бо у дверах була вирізана діра, заставлена скринею. Баєр візвав вломника, щоби піддався, а цей замісць цього, підійшов до вікна й почав кидати в поліціянта посудиною. Ранений шклом, мусів Баєр ужити зброї. Кілька разів стрілив до злодія, а опісля виважив двері й дістався до середини. Хоч ранений стрілами, вломник не переставав боронитися горшками, аж кілька ударів палицею по голові звалило його з ніг на землю. Коло нього впав покалічений шклом Баєр. Та сама каритка відвезла геройського вломника й не менш геройського поліціянта до шпиталю.

— **Бандити напали на переодітих поліцаїв.** В околиці Заліщик гуляла від довшого часу шайка бандитів, що нападала в ночі на фіри і грабила. Перед кількома днями команда поліції звеліла кільком постерунковим переодітися по цивільному і їхати фірою дорогами, де бандити найбільше нападали. Підступ удався, бо бандити справді напали на поліцаїв, які їх з місця арештували.

— **Страшна буря** перейшла над Білгородом та околицею. Вихор завалив багато малих домів, порозносив дахи і повиривав дерева з корінням. Шкоди величезні.

— **Фальшивий детектив.** У Берліні від довшого часу гуляв один зручний „детектив", що забирав від людей „фальшиві" гроші. „Детектив" був Макс Шоц, злочинець, що вже нераз був караний. Шоц останніми часами сидів у вязниці, звідки втік. Опісля зробив собі леґітимацію на детектива, та узброївшись у цей „документ", ходив по людях та конфіскував „фальшиві гроші". Вкінці все викрилося й самозванчий детектив знову помандрував до вязниці.

— **Небезпечні оси.** В місцевості Годмеза-Вашаргелі на Угорщині господар Мольнар пішов у поле косити і нарушив косою гніздо ос. Розярені комахи кинулися на нього і почали жалити. Не помогли ні оборона Мольнара ні поміч сусідів, які збіглися на його крик. Аж димом удалося відстрашити оси. Тимчасом Мольнар, затроєний їдою ос, помер.

— **Менший вуж зїв більшого.** У звіринці на Стетен Айленд біля Ню Йорку держали на маленькім острівці два вужі, привезені з Азії. Менший чорний був довгий на 4 стопи, а більший зелений на 6 стіп. Раз приходить сторож і находить тільки меншого вужа. Заходиться в голову, де міг би більший подітись, чейже менший не зїв більшого. Рада в раду взяли чорного сфотографувати апаратом із промінем Рентґена. І ось найшовся більший вуж. Менший зїв його на сніданя. Ратунку вже не було, бо менший наперед убив більшого, а потім спокійнісінько проковтнув як довгий.

— **Панночка ватажком бандитів.** Льондонська поліція слідить за бандою злочинців, що в останнім часі обрабувала цілий ряд ювілерських крамниць. Дотепер не вдалося арештувати ніодного злочинця, але слідство виявило, що до банди належить майже виключно молодь із інтеліґентських домів. Гетьманом банди є молода, може 20-літня дівчина, що має на сумлінні цілий ряд убивств і грабіжів. Ось як виглядає її останній подвиг: До ювілера увійшла елеґантно, молода панночка. Підійшла до власника й поки цей встиг видати один звук, убила його ударом кастета у виски. Опісля забрала дорогоцінности і гроші з каси та відїхала автом, що стояло перед дверми. Поки поліція розглянулася, за молодою злочинницею й слід застиг

☦ ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

О. Микола Благий, парох у Галичі, б. старшина УГА, помер у львівському шпиталі 15. ц. м. в 36 р. життя. В. Й. П.!

З кіна.

Кіно „Атлянтік": „Нападиста білявка".

Фільма з красунею Джан Гарльо, званою „Плятиновою бльондинкою". Фільма без одної мельодії, зате з безконечною пустомельшиною, яка належить до сценарія, бо Гарльо грає саме страшенне балакливу артистку; її темперамент проявляється найбільше в цьому напрямку.

Сюжет мігби бути цікавий: фільмова артистка, що починає добиватись слави живе в такій атмосфері постійної реклями, що кожний її крок використовують для цієї реклями і кожне її бажання вирватися зі свого середовища паралізують. Навіть тоді, коли вона зірвала зі своєю професією і виїхала в дикі гори, щоби там зазнати справжніх пригод, за нею потайки їде головний її реклямороб і всі ці пригоди сам аранжує.

Але все це переведено дуже бідо, шабльоново.

ВСЯЧИНА.

ДИВНА ОПЕРАЦІЯ ВІДМОЛОДЖЕННЯ.

Цими днями помер у мадярській столиці оенсіонований гімназійний учитель Йосиф Сінковіц у пізньому віці 84 років. Смерть прийшла нечайно і старець в останньому часі не уживав ніяких лікарських заходів, — як це ствердив фізик, що переводив поліційні оглядини. Сензаційні подробиці, які ще виявилися, дали причину до коментарів серед будапештенських лікарів. Бо саме виявилося, що цей старець переводив відмолодне лікування від восьмох літ і то методою Воронова.

В одній санаторії перещіпив йому примарій д-р Цольтан Немес-Надь, учень проф. Воронова залози павіяна. Сінковіц почувався після тієї успішно переведеної операції якийсь час свіжий і еластичний. Але небавком родина запримітила дивовижні звички відмолодженого старця: він без жадної причини ставав лютий і дикий, обкидав нечуваними лайками свою доперва скорувану доньку і — що найдивніше — мав дивоглядну поведінку... Він не сідав в нормальній позі на крісло, але підтягав ноги під себе, в ночі не хотів спати в ліжку, тільки побіч на долівці. Даремно успокоювали його, даремно старалися його переконати, щоби покладався до ліжка, — він кидався і втікав і переходив з місця на місце. Пізніше почав теж дивно поводитися при столі. Кидав нараз ніж, ложку і вилки та їв руками. Родина занепокоєна намовляла його піти до лікаря, але він кричав, що він молодий, що буде вічно жити і що не потребує ніякого лікаря... Так було до його смерти.

Кореспондент „Нає Вінер Журналю" мав нагоду говорити з д-ром Цольтан Немес-Надь у тій таємничій справі. Оператор, що від багатьох літ інтенсивно працює над теорією відмолоджування подав про Сінковіці такі цікаві вияснення: 27. квітня 1926 р. перевів професор університету Льобмавер у моїй присутності першу воронівську операцію. Кілька тижнів пізніше зголосився до мене опенсіонований учитель і просив мене, щоби я відмолодив його, бо він почувається дуже виснажений. Я оглянув його і ствердив, що його організм придатний до операції. Але коли 75-літний пацієнт заявив, що він не має засобів покрити кошти дорогої операції, я згодився зробити її без грошей, але він мусів піддатися четвертій операції Воронова. Із транспорту малп з Абисинії, я вибрав один зразок і відділив залози для цілей операції Сінковіца. Операцію виконав проф. Льобмавер. 8 днів лежав пацієнт у санаторії. Він більше разів відвідував мене і весь щасливий запевнював мене, що почувається бадьорим і еластичним. Він осягнув свою ціль, але не міг позбутися давної сили льогіки старця. Пізніше виказував він сліди духової регенерації. Протягом 3-ох літ був я з ним в ближчих зносинах. Ніколи я не запримітив, щоби він проявляв звірячі прикмети. Він завсіди запевнював мене, який він мені вдячний. В останніх роках зник Сінковіц з мого овиду. Я думав, що він почувається так добре, що не потребує вже лікарського нагляду. Я знав, як це розяснював і сам Воронов, що малпячі залози перещіплені ділають тільки на час три-чотири роки, бо по тім часі вони зникають з організму. Йосиф Сінковіц був підчас операції вже старцем і відмолодну силу операції можна було в нього безсумнівно ствердити. А що тепер прийшов випадок смерти, то тут незвичайно важко знайти причиновий звязок між операцією і смертю 84-літнього старця.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

НАЗУСТРІЧ ч. 16. Львів, 15. VIII. Література, мистецтво, наука, громадське життя. Ціна 50 гр. — Зміст: Микола Гулубець: Як змаємо Федьковича (З приводу століття народин). Василь Сімович: Федьковичева мова. Святослав Гординський: Голоси державних: Царгород. Егейське море. Атени. Сона Бей: 1. Аканія. 2. Волошок. 3. Далії. 4. Матіода. Юрій Дараган: Непереможність. М. Рудницький: Годівля кріликів Павло Ковжун: Андре Дерен. Анрі де Монтерлян: Тореадор по неволі. О. Дніпровський: Історичний роман. Юрій Липа: Козаки в Московії. Літопис 40 сорок.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича.

Коломия:

18. VIII. „Корнєвільські Дзвони".
19. VIII. „Товаріш".
20. VIII. „Залізна Острога".
21. VIII. „Мазепа."

Станиславів:

22. VIII. „Товаріш".
23. VIII. „Королева кіна".
24. VIII. Ельга.

Великий Міський Театр.

Нечинний з причини ферій.

Театр Різнородностей.

Пятниця, 17. VIII. год. 7·30 веч. „Якби я хотіла".
Субота, 16. VIII. год. 7·30 веч. „Якби я хотіла".

Кіна.

АПОЛЬО: „Небесні птахи".
АТЛЯНТИК: „Нападиста білявка".
ВАНДА: „Сержант X" і „Фліп і Фляп як вдовники".
КАСИНО: „Симфонія сердець".
КОЛІСЕЙ: Нечинне.
КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль білих ліжечок" (із Містенгет), Бартy в Польщі.
МАРУСЕНЬКА: „Джені Ґергардт" ревія.
МІРАЖ: „Затроєні душі."
МУЗА: „Касанова".
ПАН: „Пригода на Лідо" і „Радіостація В. П. Н.
ПАЛЯС: „При замкнених дверях".
ПАСАЖ: „Бастер наварив пива" і ревія.
РАЙ: „Пат і Паташон як композитори".
СВІТ: „Двійник" і „Жінка в Монте Карльо".
СОНЦЕ: „Полумя, що погасає" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Ніч у Каїро" і ревія.
ХІМЕРА: „Тайна білого пекла" та „Роман секретарки".
УТІХА: „Підводний човен ч 14 затонув" і ревія.

Закордонне радіо.

Субота, 18. серпня 1934.

Відень (506,8) 12·00 Концерт, 19·40 Концерт солістів, **Прага** (470,2) 16·40 Танкова музика, **Париж** (1649) 20·00 Оперетка, **Штрасбург** (349,2) 17·00 Концерт, **Білгород** (439,8) 21·00 Оперетка, **Рига** (514,6) 19·30 Концерт, **Гамбург** (331,9) 12·15 Концерт, **Кенігсвустергавзен** (1571) 20·10 Веселий вечір, **Ляйпціг** (382,2) 20·40 Оперетка **Мінхен** (405,4) 17·50 Спів, **Букарешт** (365) 20·15 Радіоорхестра, **Стокгольм** (426,1) 15·20 Концерт солістів, **Міляно** (368,6) 20·45 Опера, **Рим** (420,8) 21·30 Симфонічний концерт.

Неділя, 19. серпня 1934.

Відень (506,8) 20·05 Симфонічний концерт 22·00 Вечірний концерт, **Прага** (570,2) 7·00 Концерт, 19·05 Військова музика, 20·40 Квартет віолінчелістів, **Париж** (1649) 11·30 Органи, **Штрасбург** (349,2) 17·00 Концерт радіоорхестри **Гільверзум** (18 75) 14·40, 19·55 Концерт, **Рига** (511,6) 19·30 Концерт радіоорхестри, **Берлін** (356,7) 18·00 Легка музика 20·00 Концерт **Гайльсберг** (291) 16·00 Концерт, **Кельн** (455,9) 12·00 Концерт, 18·40 Солісти, **Ляйпціг** (382,2) 17·55 Оперетксва музика, **Мінхен** (405,4) 16·00 Концерт, 17·50 Солісти, **Ослько** (1154) 16·00 Церковний концерт, **Букарешт** (365) 18·05 Танкова музика, **Стокгольм** (426,1) 21·00 Радіоконцерт, **Будапешт** (549,5) 20·15 Опера, **Рим** (420,8) 20·45 Концерт.

Львівське радіо.

Субота, 18. серпня 1934.

6·30–7·30 Ранішня авдиція, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10 Популярна музика, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Концерт, 14·05 Комунікати, 16·00 Легка музика, 17·00 Слуховище для дітей, 17·25 Спів, 17·45 Популярна музика, 18·00 Що читати, 18·15 Фортепян, 18·45 Львовяни над морем, 19·00 Всячина, 19·10 Програма на черговий день, 19·15 Популярний концерт, 19·50 Спортові вісти, 20·00 Концерт, 20·30 Боротьба з пошестними недугами, 20·40 Концерт хору Дана, 21·02 Вечірний денник, 21·12 Легка музика, 22·00 Актуальна гутірка, 22·10 Весела авдиція, 22·40 Музика з плит, 23·05 Танкова музика.

Неділя, 19. серпня 1934.

8·30–10·00 Ранішня авдиція, 10·05 Богослуження, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольогічні вісти, 12·10 Симфонічна орхестра, 13·00 Музична гутірка, 13·10 Легка музика, 13·45 Подорож довкола Польщі, 14·00 Легка музика, 14·30 Музична авдиція, 15·00 Хліборобський фейлетон, 15·15, 15·35, 16·00 Трансмісія з Варшави, 15·25 Збут хліборобських продуктів, 15·35 Народні танки, 15·45 Виставка льну і конопель у Львові, 16·00 Концерт, 17·00 Програма на черговий день, 17·10 Концерт солістів, 18·00 Анегдоти, 18·15 Пянти, 18·45 Вибух війни, 19·00 Всячина, 19·15 Легка музика, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Актуальний фейлетон, 20·12 Концерт солістів, 20·50 Вечірний денник, 21·02 Весела львівська хвиля, 22·00 Поштова скринька, 22·15 Спортові вісти, 22·30 23·05 Легка і танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·19 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·62, Париж 34·89, Берлін 206·80, Цюріх 172·73, Амстердам 358·40, Прага 21·97, Міляно 45·43, Нюйорк кабель 5·22 1/2, Нюйорк чеки без трансакцій.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" устійнив дефінітивно ціну масла за час від 6.—11. серпня ц. р. 1·90 зол. за 1 кг., а від 12.—17. серпня ц. р. 1·80 зол. за 1 кг.

„Маслосоюз" повідомляє, що в днї 17. серпня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла десерового	1·80 зол.
1 л. молока	0·14 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·65 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло, молоко і сметану слаба, на яйця вдержана.

„Маслосоюз повідомляє, що від 18. серпня ц. р. платить своїм достачцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льохо подвиря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Курята	(пара курят важить не менше як 1·50 кг.) за 1 кг.	0·95	зол.
Кури	І кляса	0·80	„
„	ІІ „	0·60	„

Тенденція спокійна.

ОПОВІСТКИ

Плай, спорт. секція зложила 10 зол. на Український Город у Львові замість вінка на домовину бл. п. Марусі Кос. 176 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ВПИСИ на курси крою, шиття і моделювання приймає Школа Жіночого Кравецтва, М. Козловська, Львів, Академічна 22, тел. 35-43. 166 2—8

ШУКАЮ МОЛОДОЇ ІНТЕЛІГЕНТНОЇ особи до ведення господарства при старшій пані на селі. Ласкаві зголошення: M. Lipnicka maj. Ostrów, p: Troscianiec, powiat Łuck, Wołyń. 179 1—3

ДЛЯ УЧНІВ (НИЦЬ) ГАРНИЙ ПОКІЙ з харчем або без. Вул. Антонія 3, м. 5. Інформації в книгарні „Рідної Школи". 180 1—3

ПОДРУГИ ЖИТТЯ непересічного інтелекту, пристійної, доброго серця шукає самітний, пристійний, середнього віку кавалер на становищі. Писати: Адміністрація „Діла" під „Солідно". 178 1—?

ДОРА, карпатське кліматичне літнище Пансіон „Малина" отворений цілий рік. Вигідні поміщення, дбайлива опіка. Ціна поміркована. 181 15

УМЕБЛЬОВАНИЙ, СОНЯШНИЙ, кавалерський покій негайно до винайму. Ґенінга 34/I. 177 1—1

УЧЕНИЦЮ НА СТАНЦЮ прийму. Поміч у науці. Соняшне мешкання. На бажання наука чужих мов. О. Лоська, Павлинів 7/II. 174 1—1

ХОЧЕШ мати добре скроєний одяг, вступи до Мужеського Кравецького Заведення Филипа Корнія, Львів, Личаківська 1. 85 3—4

ЕМЕРИТОВІ винайму покій, кухню, город, Сколе, горн. Йосифович, Хітар, п. Лавочне. 136 3—4

ШКІЛЬНІ ЩИГИКИ найсолідніше ф-ма И. Козловська, Академічна 22, Заведення Гафтів. Понад 100 штук великий опуст. 166 а 1—4

ЗАНЯТТЯ ШУКАЄ жінка зі знанням господарства і кухні, в середньому віці. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Господиня". 90 1—1

ПАННОЧКУ (одну або дві) прийму ради на станцію. Евгенія Ференцевич. Львів вул. Вірменська ч. 22, I пов. 1-4

СТАНЦІЯ для ПАННОЧОК-УЧЕНИЦЬ при урядничій родині. Дбайлива опіка, спокій і поміч у науці запевнена. Фортепян дома. Дім у городі. Вул. Личаківська 21, пов 1. двері шесті. Ольга Городко. 151. 2—1

СТАНЦІЯ дешева, добра для учнів або учениць: Лазаря ч. 8. — Фаціевичева. 130 2—?

ШКОЛЯРКИ — ШКОЛЯРІ. Ніхто не вшиє Вам так гарно і дешево однострої як українська швальня спортових, шкільних і охоронних одягів при кооперативі „Пласт", Львів, вул. Городецька 95 тел. 26. 120 10—

ЯСНИЙ ПОКІЙ з повним удержанням для 3—4-ох учнів або учениць по найдешевшій ціні. Сикстуська 62/I. меш. ч. 6 183 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

Вписи

на концесіонований М. О. і В. Р. одорічний курс крою і шиття та домашнього господарства з правом видавання свідоцтв. — З провінції приймаємо з цілим утриманням. — Приймаємо на трьохмісячний курс крою і шиття. — **Марія Пісарська, вул. Сташіца ч. 8/II.** 108 5—5

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО"!

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0·35
„ одношпальтовий в тексті і новинках	„ 0·60
„ на першій сторінці	„ 0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0·15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„ 0·10
шукаючі праці	„ 0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол. 480·—
„ „	1/2	„ 250·—
„ „	1/4	„ 130·—
„ „	1/8	„ 70·—

За редакцію відповідає Олександер Костик

Видає Видавнича Спілка „Діло".

З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів, Ринок 10.